

Nr 2

Utrikesutskottets betänkande med anledning av motioner om offentliggörande av handlingar om Raoul Wallenberg m. m.

Motionerna

I *motionen 1975:327* av herr Björck i Nässjö m. fl. (m) hemställs att riksdagen hos regeringen begär

1. att en "vitbok" rörande de dokument som framkommit på senare år i fallet Wallenberg färdigställs och publiceras,
2. att hemligstämpeln rörande det arkiv i ärendet som finns hos utrikesdepartementet hävs, utom i de fall då enskild person kan komma att lida skada.

I *motionen 1975:457* av herrar Ahlmark och Olsson i Kil (fp) yrkas

att riksdagen uttalar att regeringen bör tillsätta en medborgarkommission att granska tillgängliga handlingar om Raoul Wallenberg i syfte att ge regeringen råd om vad som bör offentliggöras enligt den princip som omnämns i motionen.

Utskottet

Regeringen har som bekant vid flera tillfällen offentligt redovisat sin aktivitet för att få klarhet i vad som hänt Raoul Wallenberg sedan han i januari 1945 tillfångatogs av de sovjetiska trupperna i Budapest. Regeringens senaste vitbok i ärendet framlades hösten 1965.

Därefter har från och till andra uppgifter kommit fram om att Raoul Wallenberg vid visst tillfälle skulle ha befunnit sig i visst fängelse eller läger i Sovjetunionen.

Den 20 maj 1974 besvarade utrikesministern en interpellation i ärendet.

Utrikesministern förklarade bl. a. att de nya uppgifterna skulle bli föremål för så fullständiga och omsorgsfulla utredningar som möjligt. Hittills hade dock ingenting framkommit som bestyrkte deras riktighet. Utrikesministern konstaterade att vi alljämt saknade en slutgiltig bekräftelse på vad som hänt Raoul Wallenberg.

Att regeringen inte lämnat en fullständig redogörelse för de olika uppgiftslämnarna berodde på att undersökningarna fortsatte. Vidare måste man respektera vederbörandes önskemål att inte få sin identitet röjd.

Utskottet har erfarit att ingenting framkommit vid den fortsatta utredningen som bestyrker de nya vittnesmål som återopas i motionerna 327 och 457.

Frågan om en ny offentlig redogörelse i ärendet respektive om hävande av hemligstämpeln på UD:s aktmaterial har givetvis många känsliga aspekter. Åtgärder av detta slag är tänkbara endast om man därigenom inte skadar enskilda personer eller försvårar myndigheternas möjligheter att följa nya spår. Ansvaret för frågan om offentliggörandet kan inte delas med en medborgarkommission på det sätt som föreslagits i motionen 457.

Utskottet ansluter sig emellertid i princip till den uppfattning som kommit till uttryck i motionerna 327 och 457 om önskvärdheten av största möjliga öppenhet i ärendet. Utskottet förutsätter att regeringen håller frågan ständigt aktuell och att den vid den tidpunkt som bedöms lämplig kommer att lämna en offentlig redogörelse för den utveckling som skett i ärendet efter publiceringen av den senaste vitboken.

Utskottet hemställer

att riksdagen anser motionerna 1975:327 och 1975:457 besvarade med vad utskottet anfört.

Stockholm den 4 mars 1975

På utrikesutskottets vägnar

ARNE GEIJER

Närvarande: herr Arne Geijer i Stockholm (s), fru tredje vice talmannen Nettelbrandt (fp), herr förste vice talmannen Bengtson i Jönköping (c), herrar Hernelius (m), Antonsson (c), fru Lewén-Eliasson (s), herr Adamsson (s), fru Nilsson i Kristianstad (c), herrar Palm (s), Turesson (m), Hellström (s), Åberg (fp), Ericson i Örebro (s), fru Frändås (s) och herr Sundman (c).

Reservation

av fru tredje vice talmannen Nettelbrandt (fp) och herr Åberg (fp) som anser att utskottets yttrande från och med det stycke som börjar med "Utskottet har" bort ha följande lydelse:

Vi finner det utomordentligt angeläget att så snabbt som möjligt häva hemligstämpeln på allt det material om Raoul Wallenberg som är möjligt att offentliggöra utan att skada enskilda medborgare. Det är inte rimligt att handlingarna om Wallenberg skall vara hemliga i många år framåt.

Motionen 457 föreslår att en medborgarkommission tillsätts för att granska tillgängliga handlingar om Raoul Wallenberg. Dess uppgift skall vara att ge regeringen råd om vad som bör offentliggöras resp. vara sekretessbelagt. Målsättningen för kommissionen bör vara att allt material, som inte sannolikt kan skada enskilda personer, nu ställs till forskningens, massmediernas och

allmänhetens förfogande. Kommissionen bör bestå av medborgare med erfarenhet främst från publicistisk, politisk, juridisk och historisk vetenskap.

Utskottet delar motionens värdering att Wallenberg-handlingarna nu bör öppnas så långt som möjligt och att en medborgarkommission med uppgifterna ovan omedelbart bör tillsättas.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till motionen 1975:457 och med anledning av motionen 1975:327 hos regeringen begär att en medborgarkommission tillsätts med uppgift att granska tillgängliga handlingar om Raoul Wallenberg i syfte att ge regeringen råd om vad som bör offentliggöras enligt den princip som omnämns i förstnämnda motion.

